

בעניין:

1. _____ מישי

ת.ז. _____

2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר – ע.ר.

ע"י ב"כ עוה"ד ידין עילם (מ.ר. 39475) ו/או סיגי בן-ארי (מ.ר. 37566) ו/או עביר
גיבראן (מ.ר. 44346) ו/או יוסי וולפסון (מ.ר. 26174) ו/או יותם בן הלל (מ.ר.
35418) ו/או חוה מטרס-עירון (מ.ר. 35174) ו/או עידו בלום (מ.ר. 44538)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר

רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200

טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

1. מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית

2. נציב שירות בתי הסוהר

המשיבים

עתירה לצו Habeas Corpus

מוגשת בזאת עתירה למתן צו-על-תנאי, המופנית אל המשיבים והמורה להם לבוא וליתן טעם כדלקמן:

א. למשיב 1 - מדוע לא יודיע למשפחת העותר 1 (להלן: **העותר**) מה עלה בגורלו של העותר, שנעצר בידי כוחות הביטחון של ישראל **ואשר מקום הימצאו מאז יום 11.10.2007 אינו ידוע**; אם הוא מוחזק על-ידו או על-ידי מי מטעמו – היכן הוא מוחזק ומכוח איזה דין; ואם שוחרר או הועבר לגורם אחר – מתי, היכן, לידי מי, ומה ידוע לו על מקום הימצאו היום. ככל שהעותר מוחזק בידי רשות ישראלית שלא כדין, יתבקש בית-המשפט להורות על שחרורו.

ב. למשיב 2 – מדוע לא ירשום כדין, ובזמן אמת, את מקום מעצרו של עצורים ואת היעד במקרה של העברתם.

בקשה לקביעת דיון דחוף

בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע דיון דחוף בעתירה.

עניינה של עתירה זו בזכותו היסודית ביותר של עצור, שנעצר על ידי חיילים או כוחות ביטחון אחרים של ישראל במהלך פעולותיהם בגדה המערבית, שדבר ומקום מעצרו ייוודעו. בזכות זו תלוי מימושן של זכויות אחרות של העצור – לייצוג משפטי, להתערבות בעניין תנאי מעצרו וכד'. הזכות היא גם זכותה של משפחת העצור לדעת מה עלה בגורל בנה והיכן הוא מוחזק.

הדין מורה, כי הודעה על מקום מעצרו של העצור תימסר לאדם הקרוב לו **ללא שיהוי**. משפחת העותר אינה יודעת היכן הוא מוחזק.

הזמן החולף מגביר את חוסר הוודאות בו חיה המשפחה, את דאגתה ואת חרדתה. הזמן החולף גם מסכל – מרגע לרגע – את מימוש זכויותיו היסודיות ביותר של אדם המצוי במשמורת והוא נטול כוח להגן על ענייניו בעצמו.

אם עודו בידי רשויות המדינה, זכאית המשפחה על פי דין לדעת **מיד** את מקום הימצאו ולמנות עורך דין שייצגו בהליכי המעצר. אם יצא מידי המדינה, חובה על המדינה לספק **בדחיפות** כל מידע שיסייע באיתורו, ובהגנה עליו במידת הצורך.

במספר של עתירות הביאס קורפוס שהוגשו על-ידי העותרת 2 לבית-משפט נכבד זה, בעניין תושבי השטחים שנעצרו על-ידי חיילים או כוחות ביטחון אחרים של ישראל, בית-המשפט קבע תקופה **מקסימלית של 24 שעות** שבגדרה על המשיב היה להשיב לעתירה. כך, למשל, בבג"צ 8352/02 **חבאיבה ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית**.

ואלה הם נימוקי העתירה

עניינם של העותרים

1. העותר הינו יליד שנת 1984 ותושב מחנה הפליטים טול כרם.
2. העותר נעצר ביום 5.10.2007 בעת ששהה בבית חברו במחנה הפליטים עסקר אל ג'יד שבנפת שכם.
3. ביום 7.10.2007 פנתה משפחת העותר אל העותרת 2 (להלן: **העותרת**) בבקשה לסייע לה לברר היכן מוחזק העותר על ידי כוחות הביטחון. מבדיקה של העותרת עלה כי לאחר מעצרו הובא העותר למתקן מעצר זמני שומרון וכי ביום 6.10.2007 הועבר העותר לבית המעצר קישון.
4. ביום 14.10.2007 פנתה משפחתו של העותר בשנית אל העותרת בבקשה לאתרו. בו ביום פנתה העותרת בכתב למרכז השליטה שבמפקדת קצין משטרה צבאית ראשי (להלן: **המשל"ט**) בבקשה לסייע באיתור העותר. היות והעותרת לא קיבלה כל תשובה מהמשל"ט לפנייתה, ערכה העותרת אמש (ה-15.10.2007) מספר שיחות טלפוניות עם המשל"ט. בכל השיחות נאמר לעותרת כי המשל"ט לא הצליח לאתר את מקום מעצרו של העותר.
5. משלא עלה בידה לברר את מקום מעצרו של העותר באמצעות המשל"ט, פנתה העותרת למשל"ט הכליאה של שירות בתי הסוהר (להלן: **השב"ס**). מהשב"ס נמסר לעותרת כי **העותר הועבר עוד**

ביום 11.10.2007 מבית המעצר קישון למקום אחר אולם הם אינם יודעים להיכן הועבר העותר.
גם מבית המעצר קישון עצמו נמסר לעותרת כי העותר הועבר למקום בלתי ידוע אחר.

6. בניסיון לברר את מקום הימצאו של העותר פנתה העותרת גם לבית המעצר שרון ולבית המעצר במגרש הרוסים בירושלים. שני בתי מעצר אלו מחזיקים מסוף מחשב המקושר למשטרת ישראל. משני המקומות נמסר לעותרת כי העותר לא נמצא בידיהם וכי הוא אינו מופיע במסוף המשטרה.

7. העותרת 2 היא עמותה לזכויות אדם המסייעת לתושבי השטחים הכבושים שזכויותיהם קופחו בידי המשיבים. בין שאר פעולותיה, היא מסייעת באיתור מקום החזקתם על עצורים שנעצרו על ידי כוחות הביטחון של ישראל.

הטיעון המשפטי

הודעה על מקום מעצר

8. אין צורך להכביר מלים על הזכות למסירת הודעה בדבר מעצרו של אדם ומקום החזקתו. זכות זו, זכות יסוד היא – הן של העצור והן של בני משפחתו. זכות זו מהווה חלק מזכות היסוד לכבוד האדם. מערכת שלטונית שאינה מקפידה על קיומה, אלא מעלימה ומחביאה אנשים שבמשמורתה מבני משפחותיהם במשך פרקי זמן ניכרים, נוהגת באכזריות הפוגעת קשות בצלם האנוש של העצור ובני משפחתו. כדברי המשנה לנשיא מ' אלון בבג"צ 670/89 **עודה ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל באיו"ש**, פ"ד מג(4), 515, 517:

"חובת הודעה זו הינה פועל יוצא מזכות יסוד הנתונה לאדם שנעצר כדת וכדין על-ידי השלטונות המוסמכים, שאלה יביאו את דבר מעצרו לידיעת קרוביו, למען יידעו מה עלה בגורלו של קרובם העצור וכיצד ניתן להושיט לו העזרה הדרושה לו כדי להגן על חירותו. זכות זו זכות טבעית היא, ונגזרת היא מכבוד האדם ומעקרונות הצדק הכלליים, ונתונה היא הן לעצור עצמו והן לקרוביו".

9. מזכות יסוד זו, נגזרת החובה של הרשויות המתאימות למסור מידע זה לעצור ולבני משפחתו. חובה זו גם מעוגנת בדין ובפסיקה. סעיף 78א(ב) לצו בדבר הוראות בטחון (תיקון מס' 53) (אזור יהודה והשומרון) (מס' 1220), התשמ"ח-1988, שתיקן את צו בדבר הוראות בטחון (יהודה ושומרון) (מס' 378), התש"ל-1970 קובע כי:

"נעצר אדם, תימסר ללא שיהוי ידיעה על מעצרו ומקום הימצאו לאדם הקרוב אליו, זולת אם ביקש העצור שלא להודיע כאמור" (כל ההדגשות שלי – י.ע.)

בבג"צ 6757/95 **חירבאוי ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון** (לא פורסם), בית-משפט נכבד זה נתן תוקף של פסק דין להסדר שהגיעו אליו הצדדים, שלפיו:

"א) עם מעצרו של אדם תושב האזור, תימסר ללא שיהוי הודעה על מעצרו ומקום מעצרו באמצעות הטלפון למספר טלפון אותו ימסור העצור לגורם העוצר.

הגורם העוצר ימסור הודעה טלפונית כאמור, וירשום בטופס שיוכן לצורך כך פרטי ההודעה שמסר ופרטי מקבל ההודעה.

במידה וביקש זאת העצור, תימסר הודעה טלפונית גם לעורך דין שהעצור נקב בשמו ומסר פרטיו, הגורם העוצר יודיע לעצור על זכותו זו.

היה והעצור ביקש שלא למסור הודעה טלפונית או אחרת, יירשם הדבר בטופס.

במידה והעצור לא מסר פרטים למסירת הודעה טלפונית, תישלח גלויה על דבר מעצרו לבני משפחתו לפי כתובת שמסר העצור.

ב) מרכז השליטה הצה"ל"י (בין שהמדובר במרכז השליטה ובין שהמדובר בגורם אחר) יקבל מכל הגורמים (צה"ל, משטרה, שב"ס), מידע עדכני בדבר מעצרו ומקום מעצרו של עצור אחת ליממה, באופן שניתן יהא לאתר העצור, לפי פניה בכתב של גורמי חוץ.

ג) מרכז השליטה הצה"ל"י ימסור פרטים מן המידע האמור, על פי פניה בכתב של אגודות ציבוריות שעיסוקן בכך, ו/או על פי פניה בכתב של עו"ד מיופה כוח המייצג את העצור או משפחתו.

לאחר העברת הפניה בכתב יוכל הגורם הפונה לקבל את המידע באמצעות הטלפון.

ד) תיבדק על ידי גורמי צה"ל מול גורמי הרשות הפלסטינית, האפשרות למסור מידע כאמור גם ל-d.c.o., על מנת שהודעה כאמור תוכל להימסר גם באמצעותם."

10. הנה כי כן, מחובת הרשות העוצרת אדם מהאזור למסור למשפחתו של העצור הודעה, בין טלפונית ובין בדרך אחרת, על עובדת מעצרו ומקום החזקתו. כגיבוי לחובה זו, נקבע מנגנון שיאפשר למשפחות לפנות לארגונים כדוגמת העותרת ולעורכי-דין, על-מנת לקבל מידע עדכני אודות מקום המעצר של יקיריהן, וזאת באמצעות מרכז השליטה הצה"ל"י.

11. נושא איתור העצורים ותפקוד המשל"ט נדון גם בהחלטתו של כב' הרשם בעז אוקון בבג"ץ 9332/02 ג'ראר נ' מפקד כוחות צה"ל. בהחלטתו כותב כב' הרשם:

"מסירת המידע מהווה אמצעי בקרה ופיקוח, אך יש לה חשיבות אנושית מבחינת העצור המאבד באחת את השליטה בחייו. יש לדיווח משמעות שלא ניתן להפריז בחשיבותה מבחינת בני המשפחה, אשר קרוב להם נעלם "בלא הסבר". ההגנה על הפומביות מהווה ערובה למניעת שימוש לרעה ביכולת לעצור, ומונעת שימוש בלתי מרוסן ביכולת זו. אכן, כוחה של המדינה, ויהיו כוונותיה טובות ככל שיהיו, הוא גדול. בלא דיווח עלול כוח זה לצאת מכלל שליטה, גם אם הוא מוסבר בשיקולים ביטחוניים. ויתור או הגמשה טומנים בחובם סיכונים ברורים. הנסיון מלמד ששימוש יתר בכוח, שלא שורש בעיתו, יוצר מציאות חדשה. הכוח אינו כמו בומרנג, כשמשחררים אותו – הוא לא חוזר. על כן מצווה הרשות להקפדה של ממש

בכל הנוגע להפעלת סמכויות המעצר. הקפדה זו מחייבת דיווח מיידני על עצם המעצר".

רישום העותר במקום המעצר

12. אין צורך להכביר מלים בדבר זכותו של עצור שמקום מעצרו יהיה ודאי וברור לכל. רישומו של עצור במקום מעצרו הוא תנאי הכרחי למימוש זכויותיו. רק כך יוכלו משפחתו ועורך דינו לברר עם האחראים על מקום המעצר מהו מעמדו, מצבו הבריאותי, תנאי מעצרו, האם ומתי ניתן להיפגש עימו וכדומה. רק כך יוכלו לפעול למען מימוש זכויותיו כעצור. אף זכותו של עצור להיות נוכח בהליכים המשפטיים המתנהלים נגדו תלויה ברישומו המסודר במקום מעצרו.

13. אי רישומו של העותר במקום המעצר פוגע קשות בזכויות הבסיסיות שלו ושל בני משפחתו. מערכת שלטונית שאינה מקפידה על רישום העצור במקום מעצרו ועל היכולת לקבל אינפורמציה שוטפת על סמך רישום זה, אינה ממלאת את חובתה ומועלת בתפקידה.

14. בשל החשיבות העליונה שיש לרישומו של עצור במקום מעצרו עוגנה חובת הרישום בחקיקה ראשית. סעיף 4 לפקודת בתי הסוהר (נוסח חדש) תשל"ב-1971 קובע כי :

"התקבל אדם לבית סוהר ידאג מנהל בית הסוהר שיירשמו בנוגע אליו הפרטים שנקבעו".

15. בענייננו מסתבר, לכאורה, כי לאחר שהועבר העותר מבית המעצר קישון למקום אחר, הוא לא נרשם במקום החדש אליו הובא. גם הרישום בבית המעצר קישון עצמו, לפיו הועבר העותר ביום 11.10.2007 למקום אחר, אינו כולל כל מידע אודות יעד ההעברה. רישום באופן זה אינו מאפשר מעקב אחר מקום ההחזקה הנוכחי של העותר.

מכאן הסעד השני המבוקש בעתירה, שעניינו הפקת לקחים מהמקרה הנוכחי, אשר אינו המקרה הראשון בו נתקלה העותרת בחוסר הקפדה על הנהלים הקבועים בחוק מצד המשיבים, והקפדה על נהלים שימנעו היעלמות עצורים כגון העותר.

16. ממהותה של עתירה זו שהיא אינה מגובה בתצהירים ובייפויי כוח מטעמו של העותר, למעט תצהיר (ויפויי כח) מטעם העותרת בנוגע לקבלת המידע אודות העותר במשרדה ובנוגע לפעולותיה בעניינו.

מטעמים אלה, מתבקש בית-המשפט להוציא בדחיפות צו על תנאי כמבוקש בראש העתירה, ולאחר קבלת תשובת המשיב, להופכו להחלטי ולהטיל עליו את הוצאות המשפט ושכר טרחת עו"ד.